

Tverin karjalaiset

Tverinkarjalaisten juuret ovat karjalan kansassa. Slaavilaisheimot valtasivat 500-luvulta alkaen suomensukuisten kansojen asuttamia alueita Volgan yläjuoksun ja sen sivujokien seuduilla. Tällöin suomensukuiset kansat siirtyivät Laatokan ja Suomenlahden rannoille, jossa he eriytyivät omaksi karjalaisheimokseen. Hyvä maantieteellinen asema vesireittien varrella houkutteli Novgorodin ruhtinaita ja Ruotsin kuninkaita valtaamaan karjalaisten alueita. Novgorodin ja Ruotsin sotien seurauksena vuonna 1323 jaettiin Karjala Pähkinäsaaren rauhassa läntiseksi ja itäiseksi, Viipurin ja Käkisalmen Karjalaksi. Käkisalmen Karjala ja Novgorod lähentyivät, mikä johti Käkisalmen karjalaisten kielelliseen ja kulttuurilliseen eriytymiseen Viipurin karjalaisista.

Ensimmäisten karjalaisten muutto Tverin alueelle alkoi Pähkinäsaaren rauhasta vuonna 1323, kun Viipurin Karjalan puolelle jääneet pakenivat Bežetskin ylängölle. Ruotsin vallattua koko Käkisalmen läänin käynnistyi ensimmäinen muuttoaalto Tverin alueelle vuosina 1581-1595. Tulokkaat asuttivat ruton vuoksi autioituneita kyliä ja taloja. Toinen muuttoaalto oli 1617-1661 ja kolmas muuttoaalto käynnistyi Uudenkaupungin rauhan jälkeen 1721, kun Ruotsi sai uudelleen alueen haltuunsa.

Vuonna 1227 karjalaiset kastettiin ortodoksiseen uskoon, mutta pakanuutta esiintyi vielä vuosisatoja myöhemminkin. Karjaisten ei ollut helppo omaksua ortodoksista uskoa, sillä kirkon kieli oli venäjä, jota karjalaiset eivät osanneet. Papisto ei myöskään osannut karjalaa. Vuonna 1820 julkaistiin kuitenkin Pietarissa karjalan kielelle käännetty Matteuksen evankeliumi.

Aapisesta kirjakieleksi

Varsinaisesti karjalan kirjakielen kehittäminen alkoi 1930-luvulla, kun Neuvostoliiton valistusasiain kansankomissariaatin kansallisuusasiain komitea päätti, että tverinkarjalaisten valistustyö pitää tehdä karjalaksi. Alkoi latinalaispohjaisen tverinkarjalaisen kirjaimiston ja aapisen laadinta. Pian karjalaisopettajat olivat jo kursseilla Tverissä ja työssään kohottamassa kansallistunnetta. Samoihin aikoihin kehitettiin myös yhteinen karjalan kirjakieli, joka sopisi sekä Tverin alueelle että Karjalan tasavaltaan, jossa opetuskieli oli suomi. Vuosina 1932-1938 karjalan kieltä opetettiin 181 koulussa Tverin alueella.

Karjalaiset olivat tilanomistajista riippumattomia vauraita talonpoikia ja suhtautuivat vallankumoukseen varauksella. Neuvostovallan tuloa vastustettiin, mutta lopulta uusiin oloihin oli sopeuduttava. Tverinkarjalaisilla oli oma hallintoalueensa 19 kuukauden ajan 1930-luvun lopulla. Sen perustamisen syitä ei tiedetä. Oliko taustalla karjalaisuuden kehittäminen vai karjalaisliikkeen aktivistien paljastaminen ja Tverin Karjalan hävittäminen? Karjalaisen kansallisen piirikunnan lakattua karjalaiset unohdettiin. Stalinin vainoissa karjalaisaktivisteja syytettiin muun muassa vakoilusta ja pappeja kirkollis-monarkististen kapinallissolujen organisoinnista. Vainojen, karkotusten, siirtojen ja karjalankielisten kirjojen polttamisen ja kielen opetuksen lakattua kouluissa tverinkarjalaisten kansallinen kulttuuri taantui huomattavasti. Vuonna 1930 tverinkarjalaisten kokonaismäärä oli 150 000 ja vuonna 2002 enää 15 000.

Tverinkarjalaisuus tänään

1990-luvulla alkoi Karjalan kulttuurin hidas elpyminen. Karjalan kirjakielen kehittäminen jatkui, perustettiin kotiseutumuseoita, folkloreyhteitä ja Karjalaisen kulttuurin festivaali on järjestetty jo useaan kertaan. Vuonna 1996 hyväksyttiin Venäjän federaation laki kansallisesta kulttuuriautonomiasta. Vuonna 1997 tverinkarjalaiset perustivat kuusi piiriautonomiata, mm. Lihoslavlín ja Tverin kaupungin autonomiat karjalan kielen ja kulttuurin säilyttämiseksi.

Perinteisesti tverinkarjalaisuus on ollut sidoksissa maaseutuun, sillä tärkeimmät elinkeinot ovat maanviljelys, karjanhoito, metsästys ja käsityöt. Puvut ja kodin tekstiilit on koristeltu kirjomalla, ompelemalla, pitsein ja painokuvioin. Erilaiset piirakat, kaalin vihreistä päällylehdistä keitetty *nuat't'irokka* ja olut ovat karjalaisen keittiön herkkuja. Perinteisiin kuuluu myös nuorten neitojen vierailu naapurikylien sukulaistaloissa keskitalvella ja marraskuinen *kegrinpäivä*, pelätinkummajaisen päivä. Kiinnostava piirre karjalaisessa kulttuurissa on itkuvirret vanhana suullisen perinteen lajina.

Lähde:

Tverin karjalaiset, Golovkin A.N., Kustannusliike Studia-S, Tver, 2006